

پلی میان تحصیل و ورزش

مترجم: آیدا جعفری
عکاس: غلامرضا بهرامی

مقدمه

برای بسیاری از ورزشکاران حرفه‌ای که در سنین دبیرستان هستند، میان تمرین‌های ورزشی و درس خواندن تضاد وجود دارد. این چالش، موضوع جدیدی نیست. معمولاً اولویت بسیاری از ورزشکاران دبیرستانی، تلاش برای تمام کردن تحصیل در دبیرستان، در سریع‌ترین زمان ممکن است تا بتوانند وارد باشگاه‌های ورزشی شوند؛ زیرا در این باشگاه‌ها بیشترین امکان پیشرفت برای آن‌ها وجود دارد، اما بدون حمایت در دوران دبیرستان، این دانش‌آموزان نمی‌توانند به اهداف تحصیلی خود برسند.

سیاست‌گذاران، دولت‌ها، بخش‌های آموزشی و وزارت‌خانه‌های ورزشی در سراسر جهان سعی دارند ورزشکارانی را تربیت کنند که بتوانند در رقابت‌های جهانی، نماینده کشورشان باشند. علاوه بر این، مسئولیت تحصیل ورزشکاران دبیرستانی نیز تا

زمانی که بتوانند برای زندگی پس از دوران ورزشکاری آماده شوند، بر عهده کشورهاست. همه ورزشکاران، موفق به ورود به رقابت‌های جهانی نمی‌شوند و کسانی هم که موفق می‌شوند ورزش را به‌عنوان شغل انتخاب کنند، اغلب تا پیش از ۴۰ سالگی از ورزش کناره می‌گیرند.

براساس تحقیقی که آکادمی جهانی ورزش^۲ در سال ۲۰۱۳ درباره دبیرستان‌های تربیت‌بدنی (که در آن‌ها دانش‌آموزان دارای استعداد‌های ورزشی، هم تمرین و هم تحصیل می‌کنند) انجام داده است، در این مدارس پنج نکته مشترک مشاهده می‌شود:

🔸 تمرکز بر حمایت از دانش‌آموزان توسط آموزگار است. آموزگاران معمولاً پیش‌تر ورزشکار بوده‌اند.

🔸 برنامه درسی علمی در زمان‌بندی انعطاف‌پذیر است؛ به‌خصوص برای دوره‌های غیبت طولانی و مدیریت‌شده‌ای که



دانش‌آموزان باید در مسابقات شرکت کنند.

🔸 مدرسه با نهادهای مرتبط مانند باشگاه‌های ورزشی، سازمان‌های دولتی و انجمن‌های پزشکی همکاری دارد، تا دانش‌آموز از این طریق بتواند با این نهادها در ارتباط باشد.

🔸 در این مدارس تعداد کارکنان نسبت به دانش‌آموزان بیشتر از حد استاندارد و میزان ترک تحصیل کم است.

🔸 برخی از این مدارس به دانش‌آموزان کمک می‌کنند که در دبیرستان‌های عادی، به تحصیل سایر علوم بپردازند.

بخش دیگری از این تحقیق، به نظرات منفی ورزشکاران و والدین درباره مدارس تربیت‌بدنی می‌پردازد. یکی از مهم‌ترین نگرانی‌های آن‌ها، انعطاف‌ناپذیری برنامه درسی است. شواهد نشان می‌دهد که بسیاری از ورزشکاران ترجیح می‌دهند پس از دبیرستان، تحصیل را رها کنند تا زمان بیشتری برای تمرین‌های ورزشی داشته باشند. تعداد ورزشکارانی که پس از این تصمیم دوباره به تحصیل برمی‌گردند، بسیار کم است. در نتیجه، وضعیت شغلی برای این گروه یک چالش است و یافتن شغلی که بتواند در آن امنیت داشته باشد، دشوار است. روش‌هایی که دولت‌ها، نهادهای آموزشی و مدارس تربیت‌بدنی برای بررسی این چالش‌ها به کار می‌برند متفاوت است اما موارد زیر را در آن‌ها به‌طور مشخص می‌توان مشاهده کرد:

🔸 الگوهای استاندارد برای «بهترین روش اجرا» بسیار نادر است.

🔸 روشی بین‌المللی برای ارزیابی عملکرد و کیفیت مدارس تربیت‌بدنی وجود ندارد و مشخص نیست هر یک از این مدارس به چه میزان، میان ورزش و آموزش سایر علوم تعادل برقرار می‌کنند.

🔸 وقتی «بهترین روش اجرا» در جایی به کار گرفته می‌شود، نمی‌توان آن را به سایر مدارس و کشورها تعمیم داد.

بخش اول: یک راهکار جهانی

آکادمی جهانی ورزش، به‌عنوان سازمانی بین‌المللی در حوزه آموزش و پرورش، سعی در تدوین استاندارد برای مدارس تربیت‌بدنی دارد، تا بتوان بهترین کیفیت تحصیلی ممکن را در مقیاس جهانی در اختیار ورزشکاران قرار داد. در همین راستا، این آکادمی پروژه تحقیق و توسعه را با همکاری سازمان «نظام آموزشی بین‌المللی (IB)» آغاز کرد. این سازمان چهار برنامه آموزشی را برای بیش از یک میلیون دانش‌آموز در ۱۴۵ کشور جهان اجرا می‌کند و هدف آن، آماده کردن دانش‌آموزان برای زندگی در قرن بیست‌ویکم است.

یکی از اجزای اساسی تحصیلی باکیفیت و جامع در مدارس تربیت‌بدنی، انعطاف‌پذیری برنامه درسی است. تمرین‌های ورزشی ورزشکاران دبیرستانی معمولاً در ساعات صبح و عصر انجام می‌شود و این زمان، با ساعات مدرسه در تداخل است. مسابقات و تمرین‌های اضافه، دانش‌آموز را برای تطابق با

ساعات مدرسه محدودتر می‌کند. پروژه‌ای که این دو سازمان آغاز کرده‌اند، میان این ورزشکاران و سایر دانش‌آموزان تفاوت قائل می‌شود و برای ارائه زمان‌بندی انعطاف‌پذیر، راهکار ارائه می‌دهد.

سازمان نظام آموزشی بین‌المللی، برنامه‌های خود را به صورت دوره‌هایی برای کمک به رشد مهارت‌های ذهنی، فردی، حسی و اجتماعی دانش‌آموزان ارائه می‌کند. چالش اصلی این پروژه، اجرای یک سیستم برای کاهش تعداد جلساتی است که دانش‌آموز از دست می‌دهد. در سال ۲۰۱۲، این پروژه به صورت آزمایشی آغاز شد و تعدادی مدرسه انتخاب شدند. به مدارس، دو گزینه ارائه شد که می‌توانستند یکی از آن‌ها را انتخاب کنند:

🔸 **گزینه اول:** افزایش زمان دوره آموزشی «نظام آموزشی بین‌المللی» به چهار سال که در آن به ورزشکاران، یک برنامه زمان‌بندی چهارساله داده می‌شود، که ترکیبی از ورزش و درس علمی است. در حقیقت، دانش‌آموزان می‌توانند دو سال آخر دبیرستان را در چهار سال بگذرانند و میان ورزش، مدرسه و زندگی تعادل برقرار کنند.

🔸 **گزینه دوم:** دریافت یک برنامه درسی اضافی، که به ورزشکاران کمک می‌کند بتوانند دیپلم خود را در همان زمان مقرر بگیرند. در این روش، مدارس باید انعطاف بیشتری در مورد زمان‌بندی نشان دهند.

برای موفقیت این پروژه آزمایشی، لازم است تمامی مدارس شرکت‌کننده ارزیابی شوند تا نه تنها جدیت آن‌ها برای مشارکت در این طرح، بلکه نتایج به دست آمده نیز سنجیده شود. این ارزیابی در دسته‌های زیر انجام می‌شود:

🔸 **مدرسه تا چه حد موفق شده است اولویت‌های ورزشی و علمی را با هم ادغام کند؟**

🔸 **چند نفر از دانش‌آموزان، ورزشکار حرفه‌ای (دارای قرارداد با فدراسیون‌های ملی) هستند و نتایج آزمون‌های علمی آن‌ها در مقایسه با سایر دانش‌آموزان چگونه است؟**

🔸 **آیا تسهیلات ورزشی محلی و استاندارد در مدرسه وجود دارد؟ آیا حمایت‌های (قابل اندازه‌گیری) دارویی، غذایی و دسترسی به مربی وجود دارد؟**

🔸 **آیا مدرسه، کارکنانی واجد شرایط مناسب برای حمایت از ورزشکاران دارد؟ (مدرسه باید حداقل یک نفر کارمند تمام‌وقت برای این گروه از دانش‌آموزان داشته باشد). همچنین، آیا مدرسه با فدراسیون‌های ورزشی ارتباط دارد؟**

🔸 **آیا مدرسه به این دانش‌آموزان در زمینه مدیریت زندگی، مشاوره می‌دهد؟**

مدرسی که بتواند در این ارزیابی موفق شوند، عنوان

«مرکز آموزشی مناسب برای ورزشکاران» را دریافت می‌کنند.

بخش دوم: ارائه یک راهکار استاندارد

سیاست‌گذاری مرکز ورزشی بریتیش کلمبیای کانادا، مثال دیگری از تلاش برای رسیدن به استاندارد واحد برای تحصیل و ورزش است. در کانادا، به دلیل گستردگی جغرافیایی و پراکندگی جمعیت، تحصیل به صورت ایالتی مدیریت می‌شود. در عین حال، با اینکه برنامه‌هایی برای حمایت از ورزشکاران دبیرستانی در هر ایالت وجود دارد، استاندارد جامعی برای تمام ایالت‌ها در دسترس نیست.

در سال ۲۰۱۰، در مرکز ورزشی پاسیفیک کانادا برای ارزیابی وضعیت فعلی ورزش در دبیرستان‌ها و شناسایی بهترین روش، تحقیقی انجام گرفت و در نهایت، سیستم اتود ورزشی کبک به عنوان بهترین الگو انتخاب شد. ویژگی‌های اصلی این سیستم عبارت است از:

۱. دانش‌آموزان در سیستم اتود ورزشی کبک، ۶۰ درصد زمان مدرسه را در کلاس‌های عادی و ۴۰ درصد باقی‌مانده را در کلاس‌ها یا به تمرین ورزشی می‌گذرانند.

۲. مدارس برای اینکه بتوانند در این سیستم شرکت کنند، باید استانداردهایی را که وزارت آموزش کبک برایشان تعیین کرده است بگذرانند. باید توافق‌های رسمی میان مدرسه و فدراسیون‌های مرتبط ورزشی برقرار شده باشد و نقش‌ها و مسئولیت‌های هر یک از طرفین در توافق‌نامه مشخص باشد.

۳. وزارت آموزش برای به اشتراک گذاشتن تجارب و هماهنگ‌سازی سیاست‌ها کنفرانس‌هایی برگزار می‌کند.

در نتیجه این تحقیق، رویکردی برای توسعه همکاری سازمان‌های ورزشی و مدارس تربیت‌بدنی شکل گرفت. مقصود از این همکاری، کنترل کیفی استانداردها و ایجاد فضای مناسب برای دانش‌آموزان ورزشکار بود. هدف این پروژه به شرح زیر است:

۴. کاهش دادن زمانی که دانش‌آموزان ورزشکار باید در کلاس‌های علمی بگذرانند؛

۵. کمک به دانش‌آموزان برای رشد در ورزش، مانند برگزاری سمینارهایی در خصوص تغذیه، مراقبت در مقابل آسیب‌دیدگی و ارائه ابزارهای مورد نیاز برای بهبود عملکرد ورزشی و یادگیری راهبردهایی برای مراقبت از سلامت فیزیکی و روانی؛

۶. حمایت و مشاوره؛ برای مثال، ممکن است ورزشکار برخی کلاس‌ها، تکالیف و امتحانات را از دست بدهد و مدرسه باید به او کمک کند تا بتواند خود را به مباحث درسی برساند.

بخش سوم: شناخت از طریق برچسب کیفی

در سوئیس، تحقیقی براساس الگوی ورودی - فرایند - خروجی انجام شده است. در این الگو، بررسی می‌شود که

ترکیب صحیحی از ورودی‌ها (برای مثال سیستم آموزشی) در کنار فرایندهای مؤثر (برای مثال آموزشگاه‌های مناسب برای ورزشکاران)، می‌تواند خروجی مناسبی برای ورزشکار، یعنی موفقیت در تحصیل، استخدام، زندگی و ورزش حرفه‌ای داشته باشند.

براساس این تحقیق، برای رسیدن به خروجی موفقیت‌آمیز چند مؤلفه باید وجود داشته باشد:

زیرساخت: مدارس باید فضایی مناسب برای ورزشکار ایجاد کنند و رویکردی با برچسب کیفی داشته باشند. همچنین، دانش‌آموزان باید به تسهیلات مناسب برای تمرین دسترسی داشته باشند.

مدیریت و اداره مدرسه: مدرسه باید در قبال نیازهای دانش‌آموزان ورزشکار، انعطاف‌پذیر باشد.

آموزگاران: مدارس باید آموزگاران با رویکرد خدمت‌رسانی و حمایت از ورزشکار داشته باشند.

فناوری: آموزش از راه دور و سایر رویکردهای اینترنتی به ورزشکار کمک می‌کند که بتواند در حین رقابت‌های ورزشی نیز به تحصیل ادامه دهد.

نتیجه‌گیری

در این مقاله، یک نمونه مطالعه موردی بررسی شد. براساس این تحقیقات، اولین قدم برای خدمت‌رسانی به دانش‌آموزان ورزشکار این است که آن‌ها را به‌عنوان گروه خاصی از دانش‌آموزان با نیازهای خاص بشناسیم؛ دانش‌آموزانی که ممکن است نتوانند با سیستم زمان‌بندی استاندارد کلاس‌ها پیش بروند.

از آنجا که مدارس و مناطق در کشور شرایط متفاوتی دارند، ممکن است استانداردسازی دقیق امکان‌پذیر نباشد. با این حال، اجرای استانداردهایی برای کنترل کیفیت، به اشتراک‌گذاری روش‌های مؤثر و توسعه همکاری برای رشد فعالیت‌های ورزشی و آموزشی و رسیدن به اهداف آن، لازم است.

* پی‌نوشت

۱. این متن ترجمه بخشی از مقاله Building a Bridge Between World Education and Sports است که در سال ۲۰۱۳ در مجله World Academy of Sport منتشر شده است.
2. World Academy of Sport
3. International Baccalaureate
4. British Columbia Canadian Sport Centre
5. Pacific Canadian Sport Centre
6. Quebec Sport-Etude

اولین قدم برای خدمت‌رسانی به دانش‌آموزان ورزشکار این است که آن‌ها را به‌عنوان گروه خاصی از نیازهای خاص بشناسیم؛ دانش‌آموزانی که ممکن است نتوانند با سیستم زمان‌بندی استاندارد کلاس‌ها پیش بروند